

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

[Review of: E. van de Wetering, B. van den Boogert (2006) Rembrandt: zoektocht van een genie]

Kolfin, E.E.P.

Published in:
Zeventiende Eeuw

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kolfin, E. E. P. (2007). [Review of: E. van de Wetering, B. van den Boogert (2006) Rembrandt: zoektocht van een genie]. *Zeventiende Eeuw*, 23(2), 319-320.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

E. van de Wetering e.a. *Rembrandt. Zoektocht van een genie*. Zwolle/Amsterdam, Waanders/Museum Het Rembrandthuis, 2006. 255 pp. ISBN 90-400-9165-X. € 39,95.

Dit boek bevat negen essays van zes auteurs. Ernst van de Wetering neemt er vier voor zijn rekening en zet daarmee de toon. De overige sluiten echter niet overtuigend aan bij de thematiek die Van de Wetering poneert en daarmee is het geheel een nogal hybride bundel geworden, ook omdat sommige auteurs voor een heel ander publiek lijken te schrijven dan anderen.

Het centrale stuk gaat over 'Rembrandt als zoekende kunstenaar' en kenmerkt Van de Wetering als Gombrichiaan die ontwikkelingen in de kunst begrijpt vanuit relaties tussen artistieke problemen en oplossingen. Het artikel geeft een nieuw beeld van Rembrandt als kunstenaar die welbewust zocht naar het overtreffen van zijn collega's uit de klassieke oudheid en de hoog-renaissance door te komen tot een zo natuurlijk mogelijke voorstelling. Die drang gaf hem een zoektocht in die gericht was op de emotionele bewogenheid en fysieke beweeglijkheid totdat hij zich omstreeks 1642 moet hebben gerealiseerd dat beweging nooit vast te leggen is. Dat inzicht leidde tot een reeks van experimenten met rond 1652 als uitkomst het suggestief schilderen en het manipuleren van schildertechnisch toeval. Door dit betoog heen zijn uitweidingen verweven over kunsttheorie, kennerschap, liefhebbers, Rembrandt-receptie en -perceptie. Niet alle implicaties zijn volledig doorgedacht en het is dan ook een essay in de beste zin des woords, de kiem ook voor een nieuw boek wellicht. Rembrandt als zoeker wordt verder uitgewerkt in een tekst waarin de olieverfschetsen worden beschouwd als atelierproduct om specifieke artistieke problemen op te lossen, zoals het weergeven van lichtreflectie in een beschaduwde partij. Hier doet van De Wetering enkele nieuwe toeschrijvingen. Methodisch schuilt er een adder onder het gras, want met argumenten als 'zoektocht' en 'experiment' is uiteindelijk bijna elk werk aan een meester toe te schrijven. De toeschrijvingsproblematiek wordt dan ook verder uit-

gewerkt in een stuk waarin Van de Wetering zijn manier van kijken naar en vergelijken van oplossingen voor artistieke problemen demonstreert, en een artikel van Jan Kelch dat in feite niet meer is dan een selectieve historiografie van een aantal belangrijke publicaties van Van de Wetering sinds 1997, waarvan Van de Weterings eigen essay over Rembrandts zoektocht in feite al een synthese is. De overige artikelen bieden onderwerpen waarin de problematiek van de zoekende kunstenaar uitgediept en verbreed had kunnen worden, maar dat komt niet uit de verf omdat elke auteur dicht bij zijn eigen invalshoek blijft. Michiel Franken haakt aan bij het onderwerp atelierproductie en opleidingspraktijk maar onderzoekt daarin bijvoorbeeld niet verder hoe Rembrandts zoekende aard doorwerkt in diens gedachten over opleiding en atelierproductie. Christian Tümpel bespreekt Rembrandts omgang met iconografisch bronmateriaal, helaas zonder in te gaan op Rembrandts historische waarheidsstreven, terwijl dat juist mooi bij Van de Weterings stilistische natuurgetrouwheidsstreven zou aansluiten. Volker Manuth roert weer een ander onderwerp aan door te laten zien dat de iconografie van Rembrandt geen aanwijzing biedt voor diens eigen confessionele overtuiging, maar dat hij zich eerder door zakelijke en artistieke principes liet leiden. Bernd Wolfgang Lindemann leidt de bundel in met een algemeen stuk voor een breed publiek over de Hollandse schilderijproductie.